

середовища. З 26 досліджених проб збудник виділявся з 22 проб (84,6%). Ми проаналізували етіологію та джерело захворювання і вияснили, що курчата були привезені на птахофабрику у добовому віці вже інфікованими патогенними штамами синьогнійної палички, так як при бактеріологічному дослідженні трупів курчат, які загинули при транспортуванні, псевдомони вже виділялися. Таким чином, вірогідний трансваріальний шлях зараження курчат.

З розвитком епізоотичного процесу особливу роль як джерела псевдомозу набувають не тільки хворі курчата, але і повітря, комбікорми та питна вода. Таким чином, під час ензоотії – основний шлях зараження курчат був аліментарний і повітряно-крапельний.

Аналіз вивчення біологічних властивостей *Pseudomonas aeruginosa*, виділених із різних об'єктів на птахофабриці показав, що за основними культуральними та біохімічними показниками штами, які були ізольовані від загиблих курчат не відрізняються від ізолятів кормів, питної води та повітря.

Отримані штами синьогнійної палички були перевірені на чутливість до антибіотиків. Рівень антибіотикочутливості виділених культур *P. aeruginosa* коливався від $12,0 \pm 1,1$ до $27,6 \pm 1,2$ мм затримки росту культури на МПА. З 10-ти випробуваних антибіотиків виділені культури збудника псевдомозу найбільш чутливими були до байтрилу, енроксилу, лімоксину та гентаміцину; нечутливими – до еритроміцину, поліміксину та пеніциліну.

Аналіз мікробіологічного дослідження курчат та об'єктів птахофабрики через місяць після ензоотії показав, що синьогнійна паличка виділялася не з усіх об'єктів довкілля (у повітрі вона була відсутня) і її відсоток виділення склав 7,7%. Але наявність *Pseudomonas aeruginosa* в комбікормах та питній воді створює можливість постійного джерела інфекції, що необхідно враховувати при утриманні та вирощуванні курчат.

УДК 619: 618: 714: 616. 9

Невідомська В.А., студентка 2 курсу магістратури спеціальності "Ветеринарна медицина"

Науковий керівник – Боднар О.О., кандидат біол. наук, доцент

Подільський ДАТУ, м. Кам'янець-Подільський, Україна

ПОШИРЕННЯ, ДІАГНОСТИКА ТА КОМПЛЕКСНЕ ЛІКУВАННЯ ПУХЛИН МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ У СОБАК

Онкологія знаходиться в центрі уваги біологічної, медичної та ветеринарної наук. Це, в першу чергу, пов'язано з тим, що до теперішнього часу не знайдено високоефективних і надійних методів лікування пухлин, особливо злоякісних. Численні дослідження довели спільність рис пухлин у людей та домашніх тварин. Особливо це помітно в етіології, патогенезі, перебігу і морфологічному прояві. Такий зв'язок зумовлений низкою факторів, загальних для людини та тварин: середовище проживання, біологічні закономірності життєдіяльності, годівля тощо.

За період 2018-2019 років на базі установ ветеринарної медицини м. Кам'янець-Подільський, а також кафедри ветеринарного акушерства, внутрішньої патології та хірургії ПДАТУ були проведені дослідження щодо поширення,

діагностики і лікування пухлин молочної залози у собак. В ході роботи проводили ретельний аналіз клінічних проявів новоутворень, враховували результати додаткових лабораторних та інструментальних досліджень у хворих тварин (УЗІ, рентгенографія, аналіз крові й сечі).

Підсумовуючи результати проведеної патологоанатомічної діагностики пухлин у собак встановлено, що найбільш поширеними серед тварин є пухлини молочних залоз, шкіри та її похідних. Пухлини молочної залози у собак складають більше половини усіх онкозахворювань. Вони виявляються, як правило, у собак старше 6-7 років і майже не зустрічаються у віці до 4 років. Середній вік хворих сук складав 7,5 років.

У породному аспекті новоутворення молочної залози частіше реєстрували у пуделів, німецьких вівчарок, ротвейлерів і безпородних собак. Частіше патологія реєструвалася у тварин які народжували мало або не народжували взагалі. Локалізувалися пухлини частіше в 4-й і 5-й парах молочної залози.

У результаті гістологічної ідентифікації пухлин було встановлено, що 76% пухлин є доброякісними, 14% – злоякісними та 10% склали дисплазії молочної залози. Серед доброякісних пухлин частіше зустрічалися аденоми, фіброаденоми та фіброми. Серед злоякісних пухлин частіше зустрічалися аденокарциноми, фібросаркоми та внутрішньопротоковий папілярний рак.

Проводився клінічний огляд тварин, оцінювався стан регіонарних і віддалених лімфовузлів, складали ретельний макроскопічний опис пухлин з вказанням точної їх локалізації. Пальпацію здійснювали легким натисканням пальцями на вражену молочну залозу, встановлювали наявність вузлуватої або дифузної форми новоутворень. Пальпували також регіонарні лімфатичні вузли, визначали їх розміри, рухливість або ступінь зрощення з навколишніми тканинами. Визначали розміри, форму, консистенцію, рухливість молочної залози і пухлини, стан шкіри над нею, локалізацію, стан навколишніх тканин, які межують з новоутворенням, наявність вогнищ запалення та виразок. Також виявляли асиметрію молочних залоз, аномальний розвиток підшкірної судинної мережі, зміни стану шкірного покриву.

Видалення пухлини в усіх групах собак проводили під загальною анестезією за загальноприйнятною методикою. Післяопераційне лікування включало антибіотикотерапію і обробку шва препаратом “Чемі спрей”. Під час оперативного втручання враховували наявність набряку та метастазів, абсцесів та некрозів, ступінь кровотечі, а в післяопераційний період спостерігали за швидкістю загоєння операційної рани, сліdkували за виникненням можливих ускладнень та профілакували їх появу.

Установлено, що доопераційне застосування консервативного лікування у дослідних групах сук значно полегшило оперативне видалення пухлин та післяопераційний перебіг. Особливо це стосувалося доброякісних пухлин. У деяких випадках під час проведеного консервативного лікування пухлини зникали майже повністю. Гірший результат був отриманий під час терапії злоякісних новоутворень. Але порівняно з контрольною групою попереднє консервативне лікування значно попереджувало кровотечу під час операції та зменшувало інвазивність оперативного втручання. Набряк після операції був

не настільки вираженим, як у контрольній групі, швидше проходило загоєння операційних ран.

Таким чином, можна стверджувати, що оперативний метод лікування собак з пухлинами молочних залоз з ознаками вираженого запалення є досить ефективним у комплексному використанні з консервативними протизапальними засобами, зокрема кращий результат був отриманий з попереднім застосуванням собакам препаратів “цитостат” та “метастоп”. Деяко гірший ефект мало попереднє передопераційне здійснення новокаїнових блокад з антибіотиком. Отже, до- і післяопераційне консервативне лікування сук з пухлинами молочних залоз суттєво покращує результати мастектомії, що підтверджує гіпотезу необхідності додаткової фармакологічної корекції, з огляду на багатогранність онкологічного процесу.

УДК: 619: 616. 34.

Несмійко О.О., студент 2 курсу магістратури спеціальності “Ветеринарна медицина”
Науковий керівник – Лайтер-Москалюк С.В., кандидат ветеринарних наук
Подільський ДАТУ, м. Кам’янець-Подільський, Україна

КОМПЛЕКСНА ТЕРАПІЯ ТЕЛЯТ, ХВОРИХ НА ГАСТРОЕНТЕРИТ

Актуальність теми. Високий рівень захворюваності телят на гастроентеральну патологію і тяжкий перебіг хвороб спричиняють значну їх загибель, а телята, які одужали, відстають у рості й розвитку, що в майбутньому знижує їх відтворну функцію і не дає можливості реалізувати генетичний потенціал породи.

Гастроентерит – це хвороба, що викликається розладами травлення, головною ознакою гастроентериту у телят є виснажливий пронос, що призводить до зневоднення організму.

Причиною гастроентериту у телят є поїдання недоброякісного корму: запліснявілих кормів, прілого сіна, несвіжих висівків, тощо. До гастроентериту також може призводити впоювання кислого, холодного або забрудненого молока. Різкий перехід від одних кормів до інших також може стати причиною хвороби. речовин. Ризик гастроентериту зростає при переході телят на пасовище утримання навесні.

Метою нашої роботи було розробити та визначити ефективність різних схем лікування телят, хворих на гастроентерит.

Методика досліджень. Дослідження проводили в господарстві на телятах 15-45 денного віку масою тіла 45-50 кг. Сформовано три групи тварин, по 5 тварин у кожній (2 – дослідні, 1 – контрольна). Телята обох дослідних груп були хворі на гастроентерит. Діагноз ставили з врахуванням анамнезу і клінічного дослідження тварин. Лікування тварин обох груп проводили з застосуванням антибактеріальних, вітамінних та регідратаційних засобів протягом 7 днів. Перші 12 годин телят утримували на напівголодній дієті, не обмежуючи водопою. Паралельно для зниження проявів діареї впоювали відвари лікарських трав,